

Co pozostanie po Euro?

O konieczności namysłu nad dziedzictwem wielkiej imprezy sportowej

- Strategiczne zarządzanie
- Wyobraźnia
- Refleksja
- Wolontariat
- Postawy obywatelskie
- Konsultacje społeczne
- Współpraca z Ukrainą
- Jakość życia
- Samooceena Polaków
- Wizerunek Polski
- Sport powszechny
- Rozwój
- Nauka
- Dziedzictwo
- Nauka
- Rozwój
- Sport powszechny
- Wizerunek Polski
- Samooceena Polaków
- Wolontariat
- Refleksja
- Odowiedzialność
- Wyobraźnia
- Strategiczne zarządzanie

UEFA EURO 2012

Szanse i ryzyko

Informację o przyznaniu organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej Polacy przyjęli z niemałym zaskoczeniem, ale i nadzieją na zmiany. W kwietniu 2007 r. dominowało przekonanie, że EURO 2012 jest ogromną szansą dla Polski w wymiarze gospodarczym, wizerunkowym i społecznym. Nadzieje podszyte były jednak obawą, czy poradzimy sobie z organizacją tak dużej imprezy. Rzadko słyszane były głosy kwestionujące sens organizacji samego wydarzenia. Dziś, po wielu miesiącach żmudnych przygotowań, dziesiątkach miliardów złotych zainwestowanych w budowę stadionów, renowację dworców kolejowych i budowę dróg, warto się zastanowić nie tylko nad tym, czy same Mistrzostwa – kilkanaście dni emocjonujących rozgrywek i dobrej zabawy dla kibiców, a trudnej i stresującej pracy dla organizatorów - okażą się porażką, czy sukcesem. Konieczny jest namysł nad dziedzictwem samej imprezy. Pytanie: „Po co nam EURO?” trzeba zastąpić refleksją na temat: „Co pozostanie po EURO?”.

Dziedzictwo

UEFA EURO 2012

DZIEDZICTWO UEFA EURO 2012 to wszelkie trwałe i długofalowe zmiany, jakie organizacja tej imprezy wywołała w polskim państwie i społeczeństwie, w naszym bezpośrednim otoczeniu oraz w środowisku międzynarodowym. Doświadczenia innych miast i państw-organizatorów wielkich imprez sportowych pokazują, że dziedzictwo może mieć charakter zarówno pozytywny, jak i negatywny.

DZIEDZICTWO POZYTYWNE to zmiany podnoszące poziom życia w społeczeństwie, które podjęło wysiłek zorganizowania wielkiej imprezy sportowej. Mogą one przybrać charakter gospodarczy, infrastrukturalny, ekologiczny, technologiczny, a także psychologiczny, społeczny, kulturowy i polityczny.

DZIEDZICTWO POZYTYWNE może mieć wymiar czysto **materiałny**: nowe drogi i autostrady, ultranowoczesne stadiony sportowe, rozwój małej infrastruktury sportowej w mniejszych miejscowościach. Znacznie ważniejszy, choć trudniejszy do zmierzenia, jest **niemateriałny** aspekt **pozytywnego dziedzictwa**, np. zbudowanie interesującego wizerunku kraju za granicą i wśród przybywających na mecze kibiców, który przełoży się na jego atrakcyjność turystyczną lub upowszechnienie sportu i zdrowego stylu życia wśród obywateli. Najistotniejszym dziedzictwem są nabyte w trakcie przygotowywania imprezy kompetencje organizacyjne, obejmujące między innymi praktyki konsultacji wprowadzanych zmian ze społecznościami lokalnymi.

Przykład

W Barcelonie, która w 1992 r. zorganizowała Igrzyska Olimpijskie, w ciągu kilku lat odsetek mieszkańców uprawiających aktywność fizyczną wzrósł z 27 do 41%. Ponadto, Igrzyska wypromowały Barcelonę jako barwną i intrygującą stolicę Katalonii, przyciągającą rocznie setki tysięcy turystów

DZIEDZICTWO NEGATYWNE wpływa na pogorszenie się jakości życia w społeczeństwach, które zorganizowały wielką imprezę sportową. Niektórzy organizatorzy ponieśli wymierne straty finansowe, których nie zniwelowały późniejsze przychody z turystyki (przypadek Grecji). Zdarzało się, że koszt utrzymania wybudowanych stadionów był tak duży, że decydowano się na ich rozbiórkę (przypadek Portugalii). Najdotkliwszym aspektem negatywnego dziedzictwa są jednak zawiedzione oczekiwania społeczne..

Dlaczego warto się zastanawiać nad dziedzictwem EURO 2012?

Doświadczenia dotychczasowych organizatorów dowodzą, że warunkiem optymalnego wykorzystania dziedzictwa jest jego dobre zaplanowanie, zaś jego trwałość zależy od uwzględnienia opinii i interesów różnych aktorów i grup społecznych.

Na kilka miesięcy przed Mistrzostwami warto się zastanowić nad następującymi kwestiami:

- *Czy w Polsce istnieje długofalowy plan zarządzania pozytywnym i negatywnym dziedzictwem EURO 2012? Co powinno stanowić elementy planu?*
- *Jakie są dostrzegalne już teraz elementy pozytywnego dziedzictwa EURO 2012? Jak należałoby je upowszechnić i utrwalić?*
- *Jakie są dostrzegalne elementy negatywnego dziedzictwa EURO 2012? Jak można je zniwelować lub zminimalizować?*

Przykład

Świetną ilustracją dobrze zaplanowanego wykorzystania dziedzictwa wielkiej imprezy sportowej jest program *Active Scotland* (Aktywna Szkocja), stworzony na potrzeby Igrzysk Wspólnotowych w 2014 r. Program został oparty na czterech filarach:

Aktywna Szkocja (Active Scotland): ludzie ze wszystkich środowisk będą bardziej aktywni, a w rezultacie będą żyli dłużej i zdrowiej;

Połączona Szkocja (Connected Scotland): promocja uczenia się, kultury; tworzenie trwałych powiązań międzynarodowych;

Zrównoważona Szkocja (Sustainable Scotland): zachęcanie do bardziej zielonego stylu życia; wspieranie regeneracji wschodniego Glasgow;

Kwitnąca Szkocja (Flourishing Scotland): rozwój biznesu, kompetencji i zatrudnienia; tworzenie i promowanie pozytywnego wizerunku Szkocji jako miejsca do życia, do odwiedzania, do pracy, uczenia się, inwestowania i robienia interesów.

Dziedzictwo

pozytywne w wymiarze społecznym i kulturowym

Z badań prowadzonych w ramach Projektu Społecznego 2012 wynika, że potrzebna jest zmiana perspektywy myślenia o EURO 2012: przeniesienie akcentu z kwestii infrastrukturalnych na kwestie gospodarcze i społeczne. **Pozytywne DZIEDZICTWO społeczne to lepsza jakość życia dla mieszkańców, którzy uwierzą w wagę aktywności fizycznej oraz w możliwość kształtowania własnego otoczenia społecznego.** Głównym **DZIEDZICTWEM** pozytywnym EURO 2012 będą nie tyle nowe drogi, ile niewymierne zmiany, jakie nastąpią w:

1

obszarze sportu

2

wizerunku Polski

(zarówno w oczach obcokrajowców, jak i samych Polaków)

3

polityce lokalnej

(zakotwiczenie w strukturach władzy i świadomości ludzi procedur konsultacyjnych)

4

polityce zagranicznej

(pogłębione relacje z Ukrainą)

SPORT

Organizacja Mistrzostw Europy w piłce nożnej jest bezprecedensową szansą na rozwój i promocję sportu powszechnego. Dotychczas w Polsce największej uwagi, prestiżu i pieniędzy poświęcano sportowi zawodowemu. Tymczasem codzienna aktywność fizyczna jest istotnym elementem jakości życia. W wymiarze jednostkowym wpływa na zdrowie, kształtuje styl życia, uczy samodyscypliny i zaangażowania. W wymiarze społecznym sport uprawiany w przestrzeni publicznej sprzyja budowaniu kontaktów i więzi społecznych, uczy sztuki zdrowej rywalizacji oraz umiejętności negocjacji i współpracy, tworzy poczucie wspólnoty i wspólnego dobra. We współczesnym społeczeństwie wykluczenie ze sportu staje się jednym z istotnych aspektów marginalizacji społecznej całych grup i miejscowości. Z drugiej strony przez sport można osiągnąć wiele nieoczywistych celów społecznych. Organizacja EURO 2012 jest okazją do „odkrycia” tego niedocenianego u nas społecznego potencjału sportu powszechnego. Oto kilka przykładów:

Sport dla wszystkich

Wielka impreza sportowa to świetna okazja, by zastanowić się nad rolą sportu w życiu poszczególnych ludzi i społeczeństwa. Zainteresowanie mediów, władz i mieszkańców, skupiające się na Mistrzostwach, można rozszerzyć o kwestię powszechnej dostępności sportu, a zwłaszcza rozmaitych barier strukturalnych, które sprawiają, że młodszy i starsi Polacy uważają, że „sport jest nie dla nich”.

Przykład

Zachęcanie ludzi do aktywności fizycznej nie może polegać jedynie na promocji w ramach kampanii społecznych. Nawet jeśli uda się wywołać w ten sposób zmianę postaw, rzadko bywają one trwałe.

Łatwiej osiąga się pożądaną cel poprzez budowanie w ludziach nowych nawyków i zmienianie przestrzeni wokół nich na przestrzeń naturalnie zachęcającą do ruchu. W takiej przestrzeni jest dużo dobrze oznaczonych ścieżek i szlaków do biegania, jazdy na rowerze, w plenerze pojawia się sprzęt zachęcający do rodzinnych zabaw (np. mini-siłownie, mini-boiska), ogranicza się ruch samochodów na rzecz ruchu pieszych.

W Wielkiej Brytanii istnieją organizacje wyspecjalizowane w kreowaniu takiej przestrzeni lokalnej sprzyjającej ruchowi (takie jak Szzyggy Leisure), które opierają swoje działania przede wszystkim na diagnozie potrzeb ruchowych mieszkańców (różnych grup wiekowych) i na dokładnym mapowaniu lokalnej przestrzeni, co pozwala odkryć kryjące się w niej szanse dla aktywności fizycznej.

Społeczny rozwój lokalnej infrastruktury sportowej

Przy okazji Mistrzostw w wielu miejscach w Polsce powstaje tzw. mała infrastruktura sportowa, zarówno w ramach programu Orlik, jak i programów finansowanych przez samorządy. Wiele zależy jednak od tego, jak będzie ona wykorzystywana przez społeczności lokalne, dlatego warto zastanowić się nad tym, jaką rolę powinni pełnić animatorzy sportowi i jak udostępnić obiekty tym, którzy na co dzień z nich nie korzystają.

Przykład

„Orliki” budowane w ostatnich latach w Polsce, dzięki partnerstwu samorządów lokalnych i państwa, zawierają w sobie wspaniałą, choć wciąż w zbyt małym stopniu wykorzystywany potencjał społeczny.

Możliwe jest rozszerzenie pakietu „orlikowych” dyscyplin sportowych o takie, które przyciągną dziewczęta (siatkówka, lekkoatletyka) i osoby starsze. Ponadto możliwa jest rozbudowa otoczenia „Orlika”, organizowanie na nim rodzinnych i społecznych imprez, tworzenie „klubów Orlika” oraz zajęć i warsztatów dotyczących aktywności i zdrowego stylu życia dla wszystkich mieszkańców.

**więcej: raport „Moje boisko Orlik 2012 szansą na rozwój aktywności społecznej” dostępny na stronie PS2012*

Promocja idei wolontariatu sportowego

Przy organizacji EURO będą pracować tysiące wolontariuszy. Będzie to świetna szkoła zaangażowania obywatelskiego. Warto się zastanowić, jak w przyszłości podtrzymać i wykorzystać ten entuzjazm dla działań wolontariackich na rzecz rozwoju sportu powszechnego w Polsce.

Przykład

W Danii wykorzystuje się maksymalnie potencjał wychowawczy i formacyjny wolontariatu sportowego. W ramach interdyscyplinarnej Gerlev Sports Academy, która wychowuje uzdolnioną sportowo młodzież i kształci młodych trenerów, coachów i menedżerów sportu, zrodziło się wiele wzorcowych praktyk związanych z wolontariatem.

Wolontariat jest uważany za działalność, która może obejmować cały cykl życia człowieka. Już bardzo młodzi zawodnicy, mający zaledwie kilkanaście lat, zachęceni są to tego, aby aktywnie asystować własnemu trenerowi w zajęciach dla najmłodszych dzieci – w ten sposób uczy się ich odpowiedzialności za słabszych od siebie oraz nowych kompetencji. Rozwinięty jest także także wolontariat sportowy osób dorosłych: rodziców dzieci, oraz osób starszych.

W każdym okresie życia wolontariat sportowy oznacza coś innego, jednak zawsze pomaga ludziom wykształcić podobne, korzystne cechy: odpowiedzialność za innych, wytrwałość, kompetencje organizacyjne i komunikacyjne.

W perspektywie dziedzictwa UEFA EURO 2012 warto zastanowić się nad następującymi zagadnieniami:

- *W jaki sposób można skutecznie zachęcić młodszych i starszych Polaków do aktywności fizycznej? Jak zwiększyć atrakcyjność sportu dla poszczególnych grup społecznych, np. dla dziewcząt, które w gimnazjum zaczynają unikać lekcji WF? Jakie konkretne działania ze strony władz samorządowych, organizacji pozarządowych i szkół powinny towarzyszyć prosportowym kampaniom społecznym w mediach?*
- *Jakie są społeczne, psychologiczne i techniczne bariery dostępu do sportu powszechnego w Polsce? Jakie są sposoby ich niwelowania? Jak zapewnić szeroki, niewykluczający dostęp do obiektów sportowych?*
- *Jak podtrzymać rozwój wolontariatu sportowego po Mistrzostwach?*

WIZERUNEK

POLSKI

Dotychczasowe doświadczenia dowodzą, że wzrost rozpoznawalności i prestiżu państwa-gospodarza na świecie jest największą wartością dodaną, jaką niesie ze sobą organizacja wielkiej imprezy sportowej. Mistrzostwa Europy w piłce nożnej – czwarta pod względem oglądalności impreza sportowa na świecie – skierują oczy ludzi na całym świecie na Polskę. Ponadto, w czerwcu 2012 r. do Polski przyjedzie kilkaset tysięcy kibiców. To jedyna w swoim rodzaju okazja, by zaprezentować na zewnątrz taki wizerunek, z jakim chcemy być utożsamiani.

Przykład

Barcelona wykorzystała Igrzyska Olimpijskie w 1991 r. do promocji odrębności kulturowej Katalonii. Natomiast Austria, współgospodarz UEFA EURO 2008, promowała się jako kraj, który warto odwiedzać nie tylko zimą.

Pozytywnym dziedzictwem UEFA EURO 2012 będzie stworzenie atrakcyjnego i specyficznego międzynarodowego wizerunku Polski jako miejsca do inwestowania, odwiedzania i życia. W tym kontekście warto zastanowić się nad następującymi kwestiami:

- Czy istnieje spójny i klarowny plan promowania wizerunku Polski przy okazji Mistrzostw?
- Czy istnieje jasność co do tego, jaki obraz Polski na zewnątrz chcemy promować? W jaki sposób można ten obraz uwspólnić?
- Jak wygląda współpraca pomiędzy poszczególnymi agendami rządu i samorządu w wymiarze promocyjnym? W jaki sposób można poprawić jakość tej współpracy?
- Czy w tworzeniu planu promocyjnego poszczególnych miast-gospodarzy mają udział przedsiębiorcy, działacze organizacji pozarządowych i mieszkańcy? Jakie działania należy podjąć, by zaangażować wszystkie te podmioty w prace informacyjno-promocyjne?
- Czy działania promocyjne prowadzone przez poszczególne miasta-gospodarzy są zintegrowane?
- Czy i jak regiony i miejscowości, które nie są gospodarzami Mistrzostw, korzystają z tworzonej przez nie szansy promocyjnej?

Równie ważna jest wewnętrzna promocja wizerunku Polski w oczach Polaków. Liczne badania, zarówno polskie, jak i międzynarodowe porównawcze, wskazują na fakt, że Polacy mają negatywny autostereotyp, źle myślą o sobie samych jako o Polakach. Organizacja Mistrzostw ma sens tylko wtedy, gdy zostanie wykorzystana jako okazja do poprawy samooceny Polaków i wzmocnienia ich postaw obywatelskich poprzez działania promocyjne i informacyjne. Kluczową kwestią jest również „zagospodarowanie” oczekiwań mieszkańców miast w odniesieniu do wydarzeń, które będą miały miejsce w czasie Mistrzostw.

Badanie

Jak wynika z badań Projektu Społecznego 2012, mieszkańcy czterech miast-gospodarzy mają niewielką wiedzę na temat tego, co wydarzy się w ich mieście w czerwcu 2012, a także nierealistyczne oczekiwania.*

*Badania fokusowe przeprowadzone w grudniu 2010-styczniu 2011 r. w czterech miastach gospodarzach; badania internetowe przeprowadzone w miastach-gospodarzach w maju-czerwcu 2011 r. Z wynikami badań można się zapoznać na stronie PS2012.

W tym obszarze warto przemyśleć następujące zagadnienia:

- *Czy organizacja Mistrzostw jest wykorzystywana przez władze centralne i lokalne, jak też organizacje pozarządowe, do zmiany negatywnego autostereotypu Polaków? Jakie działania można podjąć, by uruchomić proces zmiany? Do kogo – jakich grup – działania te powinny być adresowane?*
- *Jak realizowane są akcje informacyjne dla mieszkańców miast-gospodarzy, dotyczące przebiegu imprezy i jej wpływu na funkcjonowanie miasta?*
- *Jakie działania promocyjne zostały skierowane pod adresem mieszkańców miast-gospodarzy?*
- *Czy istnieje strategia „zarządzania oczekiwaniami” mieszkańców miast? Na czym powinna polegać? Kto powinien być jej autorem?*
- *Czy istnieje strategia „zarządzania oczekiwaniami” przedsiębiorców w odniesieniu do możliwych korzyści płynących z organizacji meczów turniejowych w ich mieście? Czy lokalni przedsiębiorcy są zaangażowani w tworzenie miejskich planów organizacyjnych związanych z Euro?*

KONSULTACJE

Kolejnym wymiarem pozytywnego dziedzictwa Mistrzostw może stać się przekształcenie relacji między władzą a obywatelami, poprzez włączenie tych ostatnich w mechanizmy podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących. Organizacja Mistrzostw stymuluje ogromne zmiany infrastrukturalne zarówno w miastach - gospodarzach, jak i innych miejscowościach. Jest to zatem jedyna w swoim rodzaju sposobność, by włączyć ludzi do procesu współdecydowania o tym, jak będzie wyglądało ich otoczenie społeczne, aby przyzwyczaić ich do uczestnictwa w życiu publicznym, a w szerszej perspektywie – wzmocnić postawy obywatelskie i społeczności lokalne oraz zmienić kształt i jakość polskiej demokracji.

Wprowadzie specjalna ustawa zniósł obowiązek konsultowania inwestycji związanych z UEFA EURO 2012 (co uzasadniano koniecznością sprawnego przeprowadzenia prac przygotowawczych), jednak niekiedy władze lokalne podejmowały inicjatywy zmierzające do uwzględnienia opinii mieszkańców.

Przykład

W listopadzie 2009 r. władze Poznania, przy współpracy Projektu Społecznego 2012, zorganizowały Sondaż Deliberacyjny, by zasięgnąć opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców w sprawie zagospodarowania odnowionego na potrzeby Mistrzostw Stadionu Miejskiego.

Warto zauważyć, że skutki decyzji podejmowanych ponad głowami mieszkańców, w imię przygotowania infrastruktury potrzebnej w czerwcu 2012, będą odczuwane (pozytywnie lub negatywnie) długo po zakończeniu Mistrzostw. Ponadto, znany jest psychologiczny mechanizm, wedle którego fakt zaangażowania w przygotowania danego przedsięwzięcia podnosi subiektywną ocenę jego jakości oraz motywację do realizacji zaplanowanych działań. Włączenie obywateli w proces podejmowania decyzji dotyczących EURO 2012 w ich mieście ma zatem również wymiar pragmatyczny – zwiększa szansę na powodzenie we wdrażaniu powziętych postanowień. Obywatele powinni móc zabrać głos np. w sprawie zagospodarowania okolic stadionów (centrum konferencyjne, boiska do kosza, czy skate-park?), wyboru sposobu promocji lub lokalnych ofert rozrywki dla kibiców.

W perspektywie długotrwałego dziedzictwa Mistrzostw warto rozważyć następujące kwestie:

- *Jakie korzyści przynosi konsultowanie opinii mieszkańców w kwestiach związanych z ich miastem i najbliższym otoczeniem? Jakie bezpośrednie i długofalowe straty wiążą się z wykluczeniem obywateli z możliwości podejmowania decyzji o kwestiach dla nich istotnych?*
- *Jak należy ocenić działania władz lokalnych i centralnych związane z informowaniem i włączaniem mieszkańców miast-gospodarzy do współdecydowania o zmianach, jakie wiążą się z organizacją Mistrzostw? Jak można poprawić jakość tych działań?*
- *Jakie działania można jeszcze podjąć w celu zwiększenia udziału mieszkańców, wspólnot, organizacji pozarządowych i lokalnych przedsiębiorców w przygotowaniach do imprezy na kilka miesięcy przed Mistrzostwami?*

RELACJE Z

UKRAINA

UEFA EURO 2012 to wspólne przedsięwzięcie Polski i Ukrainy. Przyszłoroczny Turniej to dopiero trzecie po Belgii i Holandii oraz Austrii i Szwajcarii Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej, które organizują wspólnie dwa sąsiadujące kraje. Tego typu partnerstwo stanowi niespotykaną na co dzień okazję do wzajemnego poznania się i współpracy na bardzo wielu płaszczyznach, począwszy od bezpieczeństwa i logistyki, poprzez wymianę doświadczeń w kwestiach społecznych, a skończywszy na wspólnych imprezach kulturalnych. Jest szansą na nawiązanie trwałej relacji współpracy między władzami obydwu państw, również na poziomie lokalnym, między organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami sportowymi. Na kilka miesięcy przed Mistrzostwami trzeba jednak stwierdzić, że wymiar współ-organizacji imprezy przeszedł na dalszy plan. Tymczasem doświadczenia Austrii i Szwajcarii pokazują, że organizatorzy Euro mogą nie tylko świetnie współpracować, ale także promować siebie nawzajem.

Dlatego teraz niezbędna jest refleksja nad następującymi zagadnieniami:

- *Czy wspólna organizacja imprezy przyczyni się do wzajemnego poznania się Polaków i Ukraińców, zwiększy wzajemną wiedzę o kulturze, historii i tradycji sąsiada? W jakiej formie działania zmierzające do takiego zbliżenia mają największą szansę powodzenia?*
- *Czy Polska i Ukraina skorzystały z pozytywnych doświadczeń poprzednich współgospodarzy EURO chociażby Austrii i Szwajcarii, którym udało się nawiązać harmonijną i efektywną współpracę? Czy władze polskie i ukraińskie podjęły namysł nad wspólną wizją imprezy? Co można jeszcze zrobić, by taką współpracę nawiązać?*
- *Czy nastąpiła wymiana wzajemnych doświadczeń między obu krajami? Czy w ramach przygotowań dominowała chęć współpracy czy raczej nastawienie konkurencyjne? W jaki sposób – na kilka miesięcy przed Mistrzostwami – można jeszcze ułatwić współpracę i wymianę?*
- *Czy polskie organizacje pozarządowe nawiązały kontakty z ukraińskim III sektorem? Jakie napotkały bariery? Jak można je przekroczyć?*
- *Czy miasta-gospodarze z obydwu krajów nawiązały kontakty gospodarcze, których skutki są zauważalne dla lokalnych przedsiębiorców? Jakie są szanse, by pozytywnym dziedzictwem EURO 2012 było zacieśnienie współpracy handlowej i wspólne polsko – ukraińskie inwestycje?*
- *Co będzie trwałą pozostałością wspólnej pracy nad przygotowaniem Mistrzostw EURO 2012 będzie dla świata wizytówką naszego regionu. Jaki wizerunek Europy Środkowo-Wschodniej zdołamy stworzyć?*

ZAKOŃCZENIE

Refleksja nad dziedzictwem UEFA EURO 2012, podobnie jak każdego wielkiego społecznego przedsięwzięcia, jest treningiem myślenia w długiej perspektywie. Umiejętność takiego myślenia jest kluczową kompetencją potrzebną do mądrego zarządzania w sferze publicznej, niezbędną dla podejmowania odpowiedzialnych decyzji, prowadzących do zrównoważonego rozwoju. Organizacja wielkich imprez, takich jak Mistrzostwa Europy, bez systematycznej i poważnej refleksji nad dziedzictwem, nieuchronnie prowadzi do rozczarowań i marnotrawstwa pieniędzy, pracy i ludzkich nadziei.

Najważniejszym elementem dziedzictwa EURO 2012 może stać się umiejętność wyciągania wniosków zarówno z sukcesów, jak i z błędów i porażek. Musimy zidentyfikować źródła naszych sukcesów, aby potrafić powtórzyć je w przyszłości i czerpać z nich siłę do realizacji kolejnych ambitnych przedsięwzięć. Konieczna jest także głęboka refleksja nad tym, co się nie udało – by poprzez analizę błędów wypracować rozwiązania naprawcze oraz nowe, skuteczne scenariusze postępowania. Trzeba już teraz zacząć się zastanawiać nad dziedzictwem Mistrzostw, by jak najlepiej je skapitalizować, również w wymiarze społecznego i instytucjonalnego procesu uczenia się na błędach.

Pamiętajmy, że Mistrzostwa nie są wydarzeniem wyrwanym z kontekstu społecznego, zewnętrznym wobec wspólnot lokalnych i całego społeczeństwa. Odbywają się dla ludzi i za ich pośrednictwem. Dziedzictwo Mistrzostw trzeba postrzegać w wymiarze społecznym. A ponieważ jego beneficjentami będziemy my, obywatele Polski, nasze samorządy i instytucje - odpowiedzialność za pozytywne dziedzictwo EURO 2012 spoczywa na nas.

GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA

W Brazylii (Mundial 2014, Igrzyska Olimpijskie 2016) stworzono plan dziedzictwa i przejrzyste reguły inwestowania w infrastrukturę (zwłaszcza sportową); oraz umowy międzysektorowe na: wyposażenie medyczne, budownictwo, transport i energia.

EKOLOGIA

W Lillehammer (Igrzyska Olimpijskie 1994) zorganizowano pierwsze „Zielone Igrzyska”. Od tego czasu plany wszystkich wielkich imprez sportowych uwzględniają zasady zrównoważonego rozwoju i edukacji ekologicznej (Sydney 2000, Pekin 2008, Vancouver 2010).

WYMIAR POLITYCZNY

W Brazylii (Mundial 2014, Igrzyska Olimpijskie 2016) przygotowano plan szeroko zakrojonej walki z korupcją, m.in. w ramach Paktu Przedsiębiorstw przeciw Korupcji, sygnowanego przez 260 przedsiębiorstw.

RPA (Mundial 2010) potraktowała Mistrzostwa jako okazję do podbudowy swojej pozycji międzynarodowej afrykańskiego mocarstwa.

DZIEDZICTWO

WIELKIEJ

IMPREZY SPORTOWEJ

PRZYKŁADY

WYMIAR SPOŁECZNO- KULTUROWY

W Barcelonie (Igrzyska Olimpijskie 1992) i w Londynie (Igrzyska Olimpijskie 2012) wysiłek inwestycyjny związany z organizacją olimpiady skierowano przede wszystkim do biedniejszych i słabiej rozwiniętych dzielnic miasta, wdrażając szeroko zakrojoną politykę rewitalizacji i wsparcia dla społeczności lokalnej.

WYMIAR PSYCHOLOGICZNY

Francja (Mundial 1998) wykorzystwała Mistrzostwa do celebrowania idei różnicowania narodu francuskiego.

W Niemczech (Mundial 2006) kibicowanie własnej drużynie piłkarskiej potraktowano jako szansę na odbudowę poczucia dumy narodowej wśród Niemców.

PRZYKŁADY

DOBRYCH PRAKTYK

Przygotowania do Igrzysk Olimpijskich Londyn 2012

Inspirującym przykładem dobrej praktyki w zakresie planowania dziedzictwa są działania podejmowane przez organizatorów Igrzysk Olimpijskich w Londynie w 2012. Podstawowe założenia planu wykorzystania dziedzictwa imprezy zakreślono w krótkim i przejrzystym dokumencie Nasze dziedzictwo (Our legacy): „Naszą misją na 2012 jest zainspirować ludzi do zaangażowania oraz zmienić sposób ich życia. Chcemy zmotywować wszystkich, zwłaszcza młodych ludzi, by spróbowali nowych aktywności, uczyli się nowych umiejętności, aby przekraczali granice własnych wspólnot i kontaktowali się z nowymi ludźmi spoza własnej dzielnicy i na całym świecie”.

Oto pięć kluczowych zobowiązań dziedzictwa 2012 roku:

1.

WYNIESIENIE BRYTYJSKIEGO SPORTU NA ŚWIATOWY POZIOM

- Cele szczegółowe:**
- sukces sportu zawodowego: czwarte miejsce w klasyfikacji medalowej na Igrzyskach i pierwszy na Paraolimpiadzie
 - masowe uczestnictwo w sporcie
 - sport szkolny

Plany szczegółowe (realizowane przez każdy z brytyjskich narodów wg własnego planu):

- inwestycja 600 mln funtów w sport wyczynowy
- duże inwestycje w brytyjski system szkoleniowy => najlepszy system trenerski do 2016 r.
- organizacja Brytyjskich Igrzysk Sportowych (UK School Games): 1000 młodych sportowców konkurujących w ramach quasi-Olimpiady

2.

REWITALIZACJA LONDYNU WSCHODNIEGO

- Cele szczegółowe:**
- sukces sportu zawodowego: czwarte miejsce w klasyfikacji medalowej na Igrzyskach i pierwszy na Paraolimpiadzie
 - masowe uczestnictwo w sporcie
 - sport szkolny

Plany szczegółowe:

- zbudowanie nowego Parku Olimpijskiego – największego nowego parku miejskiego od 150 lat w Europie
- stworzenie 9 000 mieszkań w Parku, głównie dla robotników
- poprawa infrastruktury transportowej

3.

STWORZENIE ZACHĘT DLA NOWEGO POKOLENIA MŁODYCH LUDZI, ABY CHCIELI ANGAŻOWAĆ SIĘ W LOKALNY WOLONTARIAT ORAZ AKTYWNOŚĆ KULTURALNĄ I SPORTOWĄ

- Plany szczegółowe:**
- stworzenie czteroletniego programu Olimpiady Kulturalnej
 - stworzenie Programu Pre-Wolontariatu, dzięki któremu ludzie zdobędą pracę wolontariusza i dalsze szkolenia w trakcie i po Igrzyskach
 - stworzenie Funduszu Dziedzictwa (Legacy Trust): 40 mln funtów na projekty wspólnotowe, zachęcające młodych ludzi do zaangażowania
 - stworzenie Programu Edukacyjnego Londyn 2012: w celu rozbudzenia zainteresowania dzieci i nastolatków za pośrednictwem Igrzysk

4.

PARK OLIMPIJSKI MODELEM ZRÓWNOWAŻONEGO ŻYCIA

Cel szczegółowy: „Igrzyska Jednej Planety” (One Planet Games): nowe standardy dla dużych imprez sportowych i przyszłego rozwoju miejskiego

- Plany szczegółowe:**
- zbudowanie ekologicznej wioski olimpijskiej, która posłuży za wzór dla późniejszych eko-miast
 - realizacja programu uświadczenia ekologicznego związanego z Igrzyskami
 - odnowienie cieków wodnych we Wschodnim Londynie, tak by stały się na powrót siedliskiem dla ryb i ptaków, oraz miejscem dla wypoczynku i transportu

5.

WIZERUNEK WIELKIEJ BRYTANII JAKO MIEJSCA KREATYWNEGO, WŁĄCZAJĄCEGO I DOBREGO DO ŻYCIA, ODWIEDZANIA I PROWADZENIA INTERESÓW

- Plany szczegółowe:**
- wykorzystanie długoterminowych korzyści turystycznych, jakie przyniosą Igrzyska, na rzecz całego społeczeństwa
 - organizacja 100 dużych mistrzostw tuż po Igrzyskach, by podtrzymać zainteresowanie
 - stworzenie Business Opportunities Network (BON) – on linowej usługi brokerskiej, która pomoże brytyjskim przedsiębiorcom skorzystać z kontraktów i szans stworzonych przez Igrzyska

Projekt Społeczny 2012 jest inicjatywą Instytutu Socjologii
Uniwersytetu Warszawskiego

 ul. Bracka 20a, 00-028 Warszawa

 022 826 60 83

 www.ps2012.pl
a.dembek@ps2012.pl

i finansowany przez

Trust for Civil Society
in Central & Eastern Europe